

POHJOLA

*– vahvempi ja vihreämpi
yhdessä*

NORJAN

PUHEENJOHTAJA-
KAUDEN OHJELMA

2022

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

SISÄLLYS

PÄÄMINISTERIN JA YHTEISTYÖMINISTERIN TERVEHDYS	3
VIHREÄ POHJOLA	4
KILPAILUKYKYINEN POHJOLA	6
SOSIAALISESTI KESTÄVÄ POHJOLA	8
VISIO 2030	10

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:
pub.norden.org/politiknord2021-741/

PÄÄMINISTERIN JA YHTEISTYÖMINISTERIN TERVEHDYS

Pohjoismainen yhteenkuuluvuus on ainutlaatuista. Meillä on yhteiset perusarvot ja vahva keskinäinen luottamus. Vuosikymmeniä jatkunut tiivis integraatio ja yhteistyö ovat osoittaneet, että Pohjoismaat ovat vahvempia yhdessä kuin erikseen, myös kriisiaikoina. Kansainvälisesti olemme toistemme lähimpiä ystäviä ja kumppaneita.

Koronapandemia on koetellut meitä kaikkia. Nyt olemme kuitenkin taas palaamassa avoimeen Pohjolaan, jossa keskinäisiä siteitä vahvistetaan matkustelulla, työskentelyllä, kaupankäynnillä ja kohtaamisilla. Meidän on jatkossakin opittava toisiltamme.

Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena on olla vihreän siirtymän, kilpailukyvyyn ja kestäväan kehityksen kärkialue. Yhdessä meistä tulee kansainvälinen edelläkävijä, joka auttaa maailmanyhteisöä täyttämään YK:n kestäväan kehityksen tavoitteet. Pohjoismainen yhteistyö on siten tärkeää paitsi omalle alueellemme myös Euroopalle ja muulle maailmalle.

Samalla meillä on edessämme suuria muutostarpeita: maailma muuttuu, ja ilmastokriisi on akuutti. Tänäa tekemämme valinnat leimaavat oman sukupolvemme lisäksi myös tulevia. Visio 2030 on yhteinen suunnitelmamme siitä, miten Pohjola kantaa oman vastuunsa. Vision tavoite Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena on tärkeä panos työhön, joka tähtää Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteutukseen. Visio 2030 ja EU:n ilmastotavoitesuunnitelma vuodelle 2030 antavat työllemme selkeän suunnan.

Norja keskittyy Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaana täysipainoisesti vision kolmeen painopistealueeseen: **vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola**. Aiomme tehostaa visiotyötä, auttaa vauhdittamaan vihreän siirtymän etenemistä ja huolehtia ministerineuvoston työn tehokkuudesta. Yhdessä rakennamme entistä vahvemman ja vihreämmän Pohjolan.

Odotamme jo yhteistyövuotta 2022!

**Pääministeri Jonas Gahr Støre ja
yhteistyöministeri Anne Beathe
Kristiansen Tvinneheim**

Kuva: NTB

Kommunikasjon/
Statsministerens kontor

VIHREÄ POHJOLA

Ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaiseminen on aikamme tärkeimpiä tehtäviä. Lämpötilojen nousu, sään ääri-ilmiöiden yleistyminen ja ekologinen romahdus vaarantavat koko olemassaolomme edellytykset ja uhkaavat terveyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja kasvua.

Kestävä kehitys vaatii sitä, että kykenemme näkemään kokonaisuuden ja etsimään yhteisiä ratkaisuja. Norja pyrkii puheenjohtajakaudellaan korostamaan ilmastoon ja luonnon yhtymäkohtia, vähentämään luontokatoa ja **valottamaan vihreän siirtymän edistämistä luontopohjaisten ratkaisujen avulla**.

Puheenjohtajamaa kohdistaa huomiota myös **vihreän siirtymän nopeuteen**. Hallitusten, tutkimusympäristöjen, teollisuuden ja kansalaisyhteiskunnan on kaikkien tehtävä oma osansa. Pohjoismainen yhteistyö antaa meille paremmat eväät selvittää, mitkä ajurit, prosessit ja toimet auttavat vauhdittamaan siirtymää kaikkein parhaiten. Nyt tarvitaan mahdollisimman nopeaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja siirtymistä uusiin teknisiin ratkaisuihin. Kansainvälisesti Pohjoismaiden tulee pyrkiä yhdessä tukemaan myönteistä monenvälistä yhteistyötä yleisellä tasolla ja ennen kaikkea ympäristö- ja ilmastoasioissa.

Rannikko ja meri tarjoavat Pohjolalle elinkeinoja, työpaikkoja, ruokaturvaa, ravintoa, kulttuurisen identiteetin ja asuinpaikkoja. Merellä on suuri merkitys maapallon ilmastoon säätelyssä, mutta se on myös altis erilaisille vaikutuksille, ilmastomuutokselle ja luontokadolle. Kestävän meritalouden korkean tason paneeli jätti hiljattain kestävää merenhoitoa koskevat suosituksensa. Niiden seuranta aiotaan edistää. Norja pyrkii puheenjohtajakaudellaan vahvistamaan **kestävään merenhoitoon liittyvää pohjoismaista panostusta**. Arvioimme sitä, antavatko Itämerestä saadut kokemukset aihetta vahvistaa ympäristö- ja kestävyysyhteistyötä Skagerrakissa. YK:n merentutkimuksen vuosikymmenen, YK:n

Pohjoismailla on hyvät edellytykset toteuttaa vihreä siirtymä.

ravitsemuksen vuosikymmen, meriruoan tuotannon sekä kestävien ruokajärjestelmien kehittäminen nivoutuvat suoraan kestävä kehityksen tavoitteisiin ja pohjoismaiseen visioon, ja niitä seurana osana puheenjohtajakauden työtä.

Meriliikenne on Pohjoismaille tärkeää, ja sen vihreä siirtymä on luonteva yhteistyöalue, joka voi vahvistaa Pohjoismaiden kilpailukykyä kansainvälisesti ja EU-alueella. Puheenjohtajamaa Norja seuraa työn kehitystä ja varsinkin **tiekartan laatimista päästöttömän polttoaineen kehittämiseksi**. Kestävä ja päästöttömän polttoaineen käyttöönotto on edellytys myös YK:n alaisen Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) päästötavoitteiden saavuttamiselle. Lisäksi se on keskiössä meriliikenteen päästövähennyksiin keskittyvässä EU-työssä.

Norja edistää puheenjohtajakaudellaan Pohjoismaiden tavoitteita, jotka liittyvät **kestävän kiertotalouden luomiseen**. Tärkeitä osa-alueita ovat uudet ratkaisut, tekniikan kehittäminen ja yhteistyö yli maa-, sektori- ja elinkeinorajojen. Pohjola on maailman osaavimpia, innovatiivisimpia, digitalisoituneimpia ja integroituneimpia alueita, joten meillä on edellytyksiä tukea kiertotalouden tuotteisiin, materiaaleihin ja resursseihin keskittyvää markkinakehitystä. Meidän on yhdessä taattava kiertotalous, jossa on myrkyttömät kiertokulut ja mahdollisimman vähän resurssihukkaa.

Maaperän, rannikon ja meren biologiset luonnonvarat ovat luoneet perustan maa- ja metsätalous-, kalastus- ja vesiviljelyelinkeinoille ja sitä kautta työllisyydelle ja asutukselle koko Pohjolassa. Tämä resurssipohja on tärkeä edellytys sille, että Pohjoismaiden väestö saa terveellistä ja ravinteikasta ruokaa, minkä lisäksi se tuottaa merkittäviä vientituloja. Samalla se tukee kiertotaloutta. Biologiset luonnonvarat ovat ratkaisevan tärkeitä siirryttäessä fossiilitaloudesta biotalouteen, ja Norjan puheenjohtajakaudella priorisoidaankin **sinisen ja vihreän biotalouden kestävää käyttöä**.

Tärkeä osa vihreän siirtymän edistämistä on pohjoismainen energiayhteistyö. Pohjoismaat tekevät maailman yhdentyneintä alueellista energiayhteistyötä, ja Pohjoismaat ovat vihreiden energiaratkaisujen kehittämisen kärkimaita. Puheenjohtajamaa Norja pyrkii siihen, että Pohjoismaat **kehittävät energiayhteistyöstään mahdollisimman tiivistä** ja edistävät yhdessä teknisiä ratkaisuja osana EU:n 55-valmiuspakettia.

KILPAILUKYKYINEN POHJOLA

Pohjoismailla on hyvät edellytykset tulla entistä vihreämmäksi, digitalisoituneemmaksi ja kilpailukykyisemmäksi alueeksi. Vahvana tukena on ainutlaatuinen pohjoismainen työmarkkinamalli, ja yhteiset työmarkkinat ovat yksi pohjoismaisen yhteistyön kulmakivistä.

Pandemia on kurittanut maailmantaloutta, pannut elinkeinoelämän koviille ja vienyt työpaikkoja. Arvon luominen ja tasapuolinen tulonjako taataan parhaiten siten, että mahdollisimman moni on työelämässä. Osallistavan talouden jälleenrakentaminen ja kehittäminen vaatii kuitenkin huomattavia panostuksia.

Talouden pitkän aikavälin kasvukyky riippuu myös siitä, että tuotantoa ja kulutusta saadaan ohjattua nykyistä kestävämpään suuntaan. Puheenjohtajamaa Norja pyrkii kääntämään tämän yhteistyön eduksemme, jotta **Pohjoismaiden elinkeinoelämästä ja työmarkkinoista tulisi taas vahvat** ja vastustuskykyiset uusille kriiseille.

Seuraavassa luetellaan tärkeitä painopistealueita, jotka auttavat vahvistamaan pohjoismaista kilpailukykyä pandemian jälkeen:

Visio 2030 edellyttää sitä, että **liikenneyhteistyötä vahvistetaan entisestään**. Norja pyrkii puheenjohtajamaana luomaan jatkuvaa ja käytännönläheistä pohjoismaista liikenneyhteistyötä.

Digitaalinen infrastruktuuri (e-infrastruktuuri) on perusedellytys sille, että teknisen kehityksen mahdollisuuksia voidaan hyödyntää. Samalla se on tärkeä työkalu, joka auttaa ratkomaan vihreään siirtymään liittyviä tieteellisiä ja yhteiskunnallisia haasteita.

Koulutuksen, työelämän ja palveluiden digitalisaatio on niin ikään täydessä käynnissä. Se tarjoaa uusia mahdollisuuksia pohjoismaisille kaupungeille ja maaseutualueille, jotka kaikki pyrkivät houkuttelemaan uutta osaamista ja uusia yrityksiä.

Pohjoismailla on hyvät edellytykset tulla entistä digitalisoituneemmaksi ja kilpailukykyisemmäksi alueeksi.

Jatkuva oppiminen ja digiosaaminen ovat tärkeitä teemoja koko Pohjolassa. Pohjoismailla on yhteisiä haasteita ja mahdollisuuksia, jotka liittyvät työelämän digitalisaation ja muutostahdin kiihtymiseen. Ennen kaikkea ne liittyvät vihreään siirtymään, joka vaatii uutta osaamista.

Puheenjohtajamaa Norja edistää vihreää siirtymää antamalla nostetta työlle, joka liittyy **datan kartuttamiseen ja vaihtoon sekä digipalveluiden käyttöön** Pohjoismaissa yli maarajojen. Jatkamme myös tärkeitä yhteisiä panostuksia **5G-verkon laajentamiseen, eettisen ja vastuullisen tekoälyn kehittämiseen sekä datan jakamiseen Pohjoismaissa.**

Pandemia teki **terveysdatan tehokkaasta vaihdosta** ajankohtaisen kysymyksen. Meillä on tarvetta jakaa nopeasti tietoa tartuntataudeista, niiden hoidosta, seurannasta ja työn tuloksista. Tärkeää on ollut myös mahdollisuus täydentää klinisiä tutkimuksia terveysrekistereistä saatavalla ainutlaatuisella tiedolla, joka voi auttaa pelastamaan yksilöiden hengen ja terveyden. Puheenjohtajamaa Norja pyrkii luomaan edellytykset **datalähtöiselle tutkimukselle ja innovoinnille** ja vahvistamaan siten Pohjolaa terveysteknologian ja uusien hoitokäytäntöjen johtavana alueena.

SOSIAALISESTI KESTÄVÄ POHJOLA

Pohjoismainen hyvinvointimalli on yksi Pohjoismaiden brändeistä, mutta pohjoismainen hyvinvointivaltio on haasteiden edessä. Kansanterveyteen, yhteiskuntaelämään ja varsinkin lapsiin ja nuoriin liittyvät haasteet ovat lisäksi vahvistuneet pandemian aikana. Pandemian vaikutukset ovat jakautuneet vaihtelevasti ja asettaneet solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden koetukselle.

Toimivat hyvinvointijärjestelmät ja niiden takaama taloudellinen ja sosiaalinen turvallisuus ovat tärkeitä paitsi yksittäisen pohjoismaalaisen myös työelämän sopeutumiskyvyn kannalta. Pohjoismaiden työelämälle on tunnusomaista se, että naisten työmarkkinaosallistuminen on lähes samaa tasoa kuin miesten, mikä auttaa tekemään hyvinvointivaltiosta vahvan. Työllisten suuri määrä parantaa hyvinvointijärjestelmien kestävyttä. Osallistava työelämä ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien saaminen mukaan työelämään on tärkeää, jotta voisimme torjua pandemian kielteisiä vaikutuksia ja turvata sosiaalisen kestävyysden pitkällä aikavälillä.

Työelämästä syrjäytymisellä on huomattavia seurauksia sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Norja pyrkii puheenjohtajakaudellaan jatkamaan tulevaisuuden pohjoismaisen työelämän kehittämistä. Haluamme vahvistaa tietämystä toimista, jotka edistävät **nykyistä useampien – ja etenkin haavoittuvassa asemassa olevien nuorten – osallisuutta työ- ja yhteiskuntaelämässä.**

Terveysuhkiin varautuminen on tärkeä osa pohjoismaista yhteistyötä, ja pandemia on tehnyt siitä entistä tärkeämpää. Pohjoismaat eivät kuitenkaan voi yksin ratkaista monia edessä olevia haasteita, jotta ne olisivat paremmin varautuneita tuleviin terveyskriiseihin. Pohjoismaisessa

Pohjoismailla on hyvät edellytykset tulla sosiaalisesti kestäväksi alueeksi.

yhteistyössä on saatu arvokkaita kokemuksia, ja niitä voidaan välittää EU:ssa meneillään oleviin hankkeisiin, joissa vahvistetaan terveysuikiin varautumista. Norja jatkaa puheenjohtajakaudellaan Suomen varautumistyötä, joka liittyy muun muassa **kriisinhallinta- ja huoltovarmuusyhteistyöhön**.

Rikollisuus siirtyy nykyään yhä enemmän digiympäristöön. Tämä luo uusia ongelmia rikosten ennaltaehkäisyssä ja torjumisessa, kun samalla on taattava yksilön oikeusturva ja tietosuojat. Puheenjohtajamaa Norja haluaa nostaa esiin **rikollisuuden torjumisen ja tietosuojan suhteessa digitaaliseen kehitykseen**.

Siinä missä tasa-arvo ja hyvinvointi ovat työllisyyden ja talouskasvun edellytyksiä, kielet ja kulttuurit luovat perustan Pohjoismaiden yhteisille arvoille sekä yhteispohjoismaisen identiteetin kehittämiseksi. Kulttuuri ja kielet yhdistävät meitä, luovat yhteenkuuluvuutta ja rakentavat siltoja Pohjoismaiden hallitusten, kansalaisyhteiskuntien ja asukkaiden välille. Puheenjohtajamaa Norja **jatkaa tärkeää pohjoismaista kieli- ja kulttuuriyhteistyötä**.

Oikeusvaltioon ja demokratiaan kohdistuu nyky maailmassa yhä enemmän painetta, joka vähentää kansalaisten ja päättäjien välistä luottamusta. Nyt onkin tärkeämpää kuin koskaan vaalia yhteispohjoismaista arvoperustaa, jonka osatekijöitä ovat kestävyys, osallisuus, demokratia, avoimuus, sananvapaus ja tasa-arvo. Pandemian aikana tarve on korostunut entisestään.

Yhteispohjoismaiset arvot ovat perusta, joka auttaa tekemään Pohjolasta maailman kestävimmän ja integroituneimman alueen vuoteen 2030 mennessä.

Visio 2030

TIETOJA TÄSTÄ JULKAISUSTA

POHJOLA – vahvempi ja vihreämpi yhdessä

Pohjoismaiden ministerineuvoston Norjan puheenjohtajakauden ohjelma 2022

PolitikNord 2021:741

ISBN 978-92-893-7131-5 PDF

ISBN 978-92-893-7132-2 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2021-741>

Julkaistu 3.11.2021

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2021

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Kuvat: Johnér

VIHREÄ POHJOLA: Johnér, Einar Aslaksen/Pudder Agency, Unsplash.com

KILPAILUKYKYINEN POHJOLA: Unsplash.com, Brand Norway, Lise Josdal

SOSIAALISESTI KESTÄVÄ POHJOLA: Unsplash.com, Håkon Sandmo

Karlsen, Unsplash.com

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut